

Пројекат финансира
Европска унија

 ПРАВОСУДНА
АКАДЕМИЈА

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО
ПРАВДЕ

Станковић и Трајковић против Србије

Изјава о ограничењу одговорности. Ова публикација је израђена уз помоћ Европске уније. Садржај ове публикације искључива је одговорност пројекта „Подршка Европске уније Правосудној академији“ и ни у ком случају не одражава ставове Европске уније.

АНАЛИЗА ПРЕСУДЕ

Појединачни случај одступања од судске праксе домаћих судова не представља повреду права на правично суђење (није утврђена повреда чл. 6 Конвенције ст. 1 у вези са чл. 32 ст. 1 и чл. 36 ст. 1 Устава Републике Србије („СГ РС“, бр. 98/2006), као и чл. 40 Закона о уређењу судова („СГ РС“, бр. 63/01, 42/02 27/03, 29/04, 101/05 и 46/06)¹

Станковић и Трајковић против Србије

(БРОЈ ПРЕДСТАВКИ: 37194/08 И 37260/08, ПРЕСУДА ОД 22.12.2015.)

¹ Дати члан одговара чл. 43 Закона о уређењу судова који је тренутно на снази („СГ РС“, бр. 116/08, 104/09, 101/10, 31/11, 101/11, 101/13, 106/2015, 40/2015 – др. закон, 13/2016 и 108/2016).

СЕНТЕНЦА:

Неусклађена пракса домаћих судова која указује на постојање „дубоких и дугорочних разлика“ између одлука донетих у предметима са битно сличним чињеничним стањем узрокује трајну правну несигурност грађана и доводи до повреде права на правично суђење.

ЧИЊЕНИЧНИ ОПИС:

У току 2007. и 2008. године Окружни суд у Београду потврдио је одлуке првостепених судова којима су одбијени тужбени захтеви две подносиољке представки за накнаду нематеријалне штете за претрпљени душевни бол због смрти супруга који су били отети на територији Косова 1999. године и проглашени умрлима 2002. године. Судови су сматрали да је након 9. јуна 1999. године за безбедност грађана Косова био одговоран КФОР, а не Србија. Подносиољке су тврдиле да су у десетинама других пресуда донетих на основу истих чињеница у периоду 2006-2010. године, Окружни суд у Београду, а касније Апелациони суд у Београду и Врховни суд односно Врховни касациони суд, пресудили да су органи Републике Србије били одговорни за живот и безбедност свих лица са пребивалиштем на Косову и Метохији све до стварног преноса ефективне контроле на КФОР. Штавише, у марту 2008. године Грађанско одељење Врховног суда усвојило је управо такво правно схватање, супротно другостепеним пресудама које се тичу подносиољки.

НАЧЕЛА ЕВРОПСКОГ СУДА:

Ослањајући се на своју добро развијену праксу, Европски суд је истакао да се постојање противречних судских одлука у оквиру једног правног система (па чак

и у оквиру једног суда) само по себи не сматра повредом права на правично суђење по члану 6 став 1 Конвенције. Постојање разлика у судској пракси домаћих судова не мора нужно да буде противно ни принципу правне сигурности као једном од темељних принципа владавине права, јер би се у супротном онемогућио развој судске праксе. До повреде долази једино уколико је у конкретном случају наступила стална несигурност.

У складу са тим, неусклађеност праксе домаћих судова доводи до повреде права на правично суђење једино уколико се установи да постоје „дубоке и дугорочне разлике у судској пракси“ домаћих судова, а не постоји ефикасан национални механизам за превазилажење ових разлика или тај механизам није ефикасно примењен у конкретном случају.

ПРИМЕНА НАЧЕЛА НА ЧИЊЕНИЦЕ КОНКРЕТНОГ ПРЕДМЕТА:

Применом наведених начела у овом предмету, Европски суд је закључио да подносиољкама није повређено право на правично суђење, иако је неспорно да је у случају обе подносиољке дошло до одступања од преовлађујуће судске праксе по питању одговорности Републике Србије за животе и безбедност лица на Косову 1999. године. Најпре, чињеница да су домаћи судови у периоду од приближно четири године само у ова два случаја одступили од своје устаљене праксе потврђује да су они, начелно говорећи, уједначили своју праксу поводом конкретног питања, те да нису наступиле „дубоке и дугорочне“ разлике, па ни трајна несигурност. Затим, судске одлуке које су се односиле на подносиољке заснивају се на прихватљивом тумачењу прилично нејасних одредби домаћих и међународних прописа о надлежности КФОР-а. Најзад, усвајање правног схватања на седници Грађанског одељења Врхов-

ног суда од 18. марта 2008. године, након доношења пресуде Врховног суда по истом питању, представља показатељ постојања делотворног националног механизма за уједначавање судске праксе. У прилог његове ефикасности говори чињеница да је судска пракса након усвајања поменутог правног схватања практично постала уједначена.

РАЗЛОЗИ КОЈИ СУ СПРЕЧИЛИ НАСТУПАЊЕ ПОВРЕДЕ:

Повреда Конвенције у предмету *Станковић и Трајковић* избегнута је усвајањем правног схватања на седници Грађанског одељења Врховног суда у марту 2008. године, као и накнадним усаглашавањем судске праксе у погледу спорног питања. Како би се избегле повреде Конвенције у будућности, потребно је да се поред примене уставних прописа, Закона о уставном суду, Закона о уређењу судова и Судског пословника, обезбеди и спровођење Плана активности Врховног касационог суда ради уједначавања судске праксе из 2014. године.

КОМЕНТАР:

Европски суд у предмету *Станковић и Трајковић* примењује стандарде који су раније изражени, између осталог, у пресуди *Тудор и Тудор против Румуније (Tudor and Tudor v. Romania, бр. 21911/03, од 24.03.2009.)* на основу којих оцењује да ли је неусклађена пракса у оквиру хијерархијски уређеног судског система довела до повреде права на правично суђење у смислу члана 6 става 1. У предмету *Нејдет Шахин и Перихан Шахин против Турске (Nejdet Şahin and Perihan Şahin v. Turkey, бр. 13279/05, од 20.10.2011.)* који је такође претходио предмету *Станковић и Трајковић* наглашено је да се дати стандарди на другачији начин примењују када неусклађена пракса постоји у оквиру националног судског система који нема хијерархијски карактер.

Околности у предмету *Станковић и Трајковић* битно се разликују у односу на случајеве *Винчић и други против Србије (Vinčić and Others v. Serbia, бр. 44698/06 и др. од 01.12.2009.)* и *Живић против Србије (Živić v. Serbia, бр. 37204/08 од 13.09.2011.)* у којима је, применом истих критеријума, утврђено да одлуке домаћих судова поводом идентичних захтева одражавају значајне разлике које нису уклоњене током дужег времена (јер нису на ефикасан начин примењени постојећи механизми уједначавања судске праксе које предвиђа национално право, за разлику од предмета *Цупара против Србије (Cupara v. Serbia, бр. 34683/08 од 12.07.2016.)*), што је довело до трајне неизвесности грађана.

ПОДРШКА ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ ПРАВОСУДНОЈ АКАДЕМИЈИ
Теразије 8/1, 11000 Београд, Србија

Т: +381 11 3023 866

Ф: +381 11 3023 877

info@jap.rs

**BRITISH
COUNCIL**

Пројекат спроводи конзорцијум
који предводи British Council